

Archeologisch vooronderzoek Olen – Industrielaan 24

Natasja Reyns en Jordi Bruggeman

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 015

Aard onderzoek: Prospectie
Vergunningsnummer: 2010/393
Datum aanvraag: 20/10/2010
Naam aanvrager: Natasja Reyns
Naam site: Olen, Industrielaan 24

Opdrachtgever: Verbinnen Real Estate nv, Lichtaardseweg 235, B-2200 HERENTALS
Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Barelveldweg 4, B-2880 BORNEM
Terreinwerk: Natasja Reyns en Marijke Derieuw
Administratief toezicht: Ruimte en Erfgoed Antwerpen, Annick Arts, Lange Kievitstraat 111/113, bus 52, B-2018
ANTWERPEN

Rapportage: All-Archeo bvba
Determinaties: drs. Jordi Bruggeman en dra. Natasja Reyns

All-Archeo bvba
Barelveldweg 4
B-2880 Bornem

info@all-archeo .be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

© All-Archeo bvba, 2010

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde Ruimte en Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	7
2.1 Afbakening studiegebied.....	7
2.2 Aard bedreiging.....	8
2.3 Onderzoeksopdracht	9
3 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	11
3.1 Landschappelijke context.....	11
3.1.1 Topografie.....	11
3.1.2 Hydrografie.....	11
3.1.3 Bodem.....	11
3.2 Beschrijving gekende waarden.....	12
3.2.1 Historische gegevens.....	12
3.2.2 Archeologische voorkennis.....	14
3.2.3 Inschatting intactheid archeologisch erfgoed en archeologische potentie.....	15
4 RESULTATEN METAALDETECTIE.....	17
4.1 Situering van de vondsten.....	17
4.2 Bespreking van de vondsten.....	17
4.3 Besluit.....	19
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	21
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	21
5.2 Bodem.....	21
5.2.1 Opbouw.....	21
5.2.2 Gaafheid terrein	22
5.3 Archeologische vondsten.....	22
5.3.1 Metaaltijden.....	22
5.3.2 Nieuwste tijd.....	23
5.4 Archeologische sporen.....	23
5.4.1 Bespreking sporen.....	23
5.4.2 Structuren.....	24
5.5 Afbakende sites.....	25
5.5.1 Metaaltijden - bewoning.....	25
5.6 Besluit.....	25
6 WAARDERING.....	27
6.1 Site 1 - metaaltijden - bewoning.....	27
7 ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN.....	29
8 AANBEVELINGEN.....	31
8.1 Adviezen.....	31
9 BIBLIOGRAFIE.....	33
9.1 Publicaties.....	33
9.2 Websites.....	33

10 BIJLAGEN.....	35
10.1 Lijst van afkortingen.....	35
10.2 Glossarium.....	35
10.3 Archeologische periodes.....	35
10.4 Lijst van plannen en tekeningen.....	35
10.5 Vereenvoudigde sporenlijst.....	36
10.6 CD-rom.....	37

1 Inleiding

Naar aanleiding van de geplande bouw van een magazijn met kantoor door Verbinnen Real Estate nv, werd door Ruimte en Erfgoed, een prospectie met ingreep in de bodem, door middel van proefsleuven geadviseerd.

Deze opdracht werd op 7 oktober 2010 aan All-Archeo bvba toegewezen. Het terreinwerk liep van 9 tot en met 12 november 2010, onder leiding van Natasja Reyns en met medewerking van Marijke Derieuw. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen, zodat een advies wordt uitgebracht over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied, of bepaalde zones hierbinnen en het definiëren van eventuele sites die in de toekomst volledig onderzocht dienen te worden alvorens die zones vrijgegeven kunnen worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij Ruimte en Erfgoed.

2 Projectgegevens en afbakening onderzoek

2.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Antwerpen, gemeente Olen, deelgemeente Olen (Fig. 1), percelen 640G, 640X en 643E (kadaster Olen, 1ste afdeling, sectie F). Het onderzoeksgebied beslaat een oppervlakte van circa 0,6 ha en is volgens het gewestplan gelegen in Industriegebieden (1000).

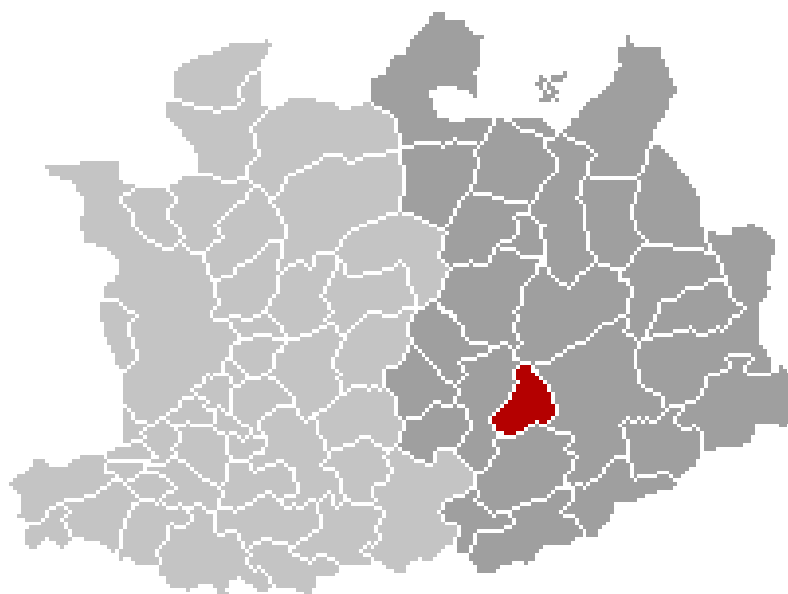

Fig. 1: Situeringsplan (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:OlenLocatie.png>)

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
  - Provincie: Antwerpen
  - Locatie: Olen
  - Plaats: Industrielaan
  - Toponiem: Bresakkers – Hoogbuil
  - x/y Lambert 72-coördinaten:
    - 185624; 204398
    - 185555; 204395
    - 185456; 204426
    - 185541; 204508

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen ten noordoosten van de dorpskern en is gelegen aan de Industrielaan, met ten oosten de Industrielaan, ten zuiden Hoogbuil en ten noorden industriegebouwen. Een deel van het terrein omvat een gebouw en was grotendeels bebost.

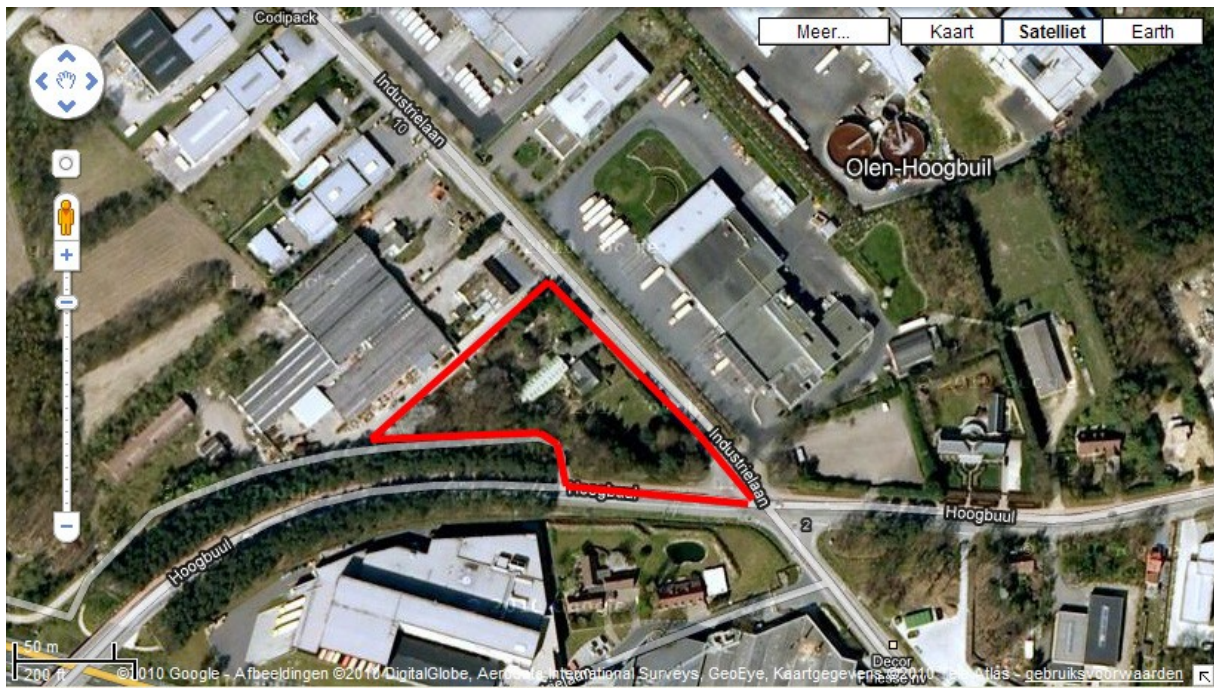

Fig. 2: Kleurenorthfoto met een situering van het onderzoeksgebied (maps.google.nl)

2.2 Aard bedreiging

Verbinnen Real Estate nv wenst op het terrein een magazijn met kantoor te realiseren (Fig. 3). Dit gaat gepaard met een versterking van het archeologisch bodemarchief.

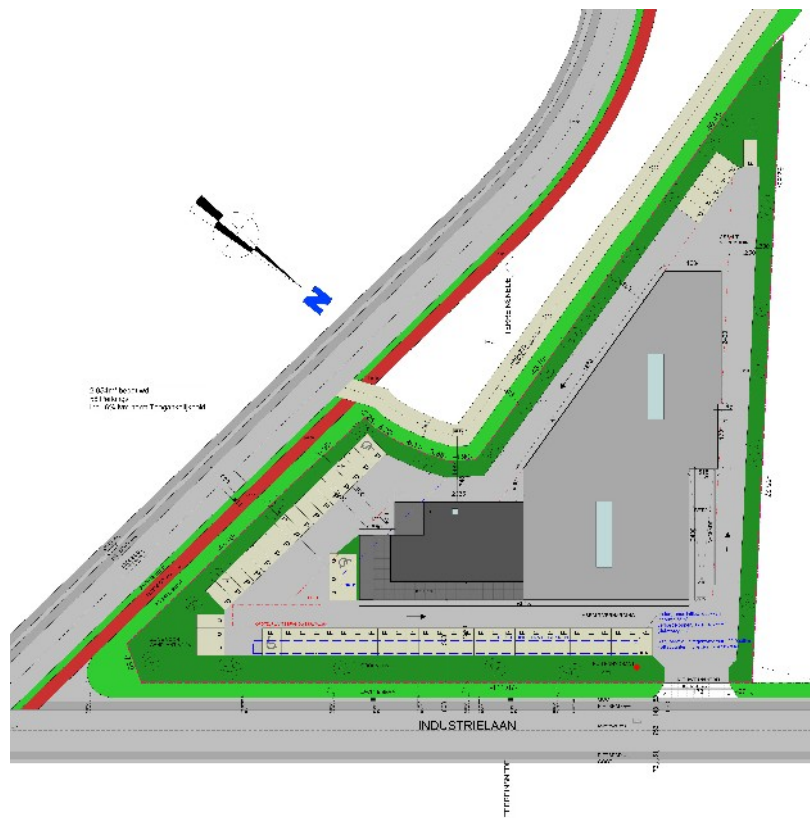

Fig. 3: Inplantingsplan

2.3 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek was het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bodemingrepen te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen, zijnde bijvoorbeeld het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek.

Een aantal vragen dienden in het bijzonder beantwoord te worden:

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

3 Beschrijving referentiesituatie

3.1 Landschappelijke context

3.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen tussen 23,75 m en 25 m TAW (Fig. 4). Binnen het eigenlijke projectgebied zijn weinig hoogteverschillen waar te nemen.

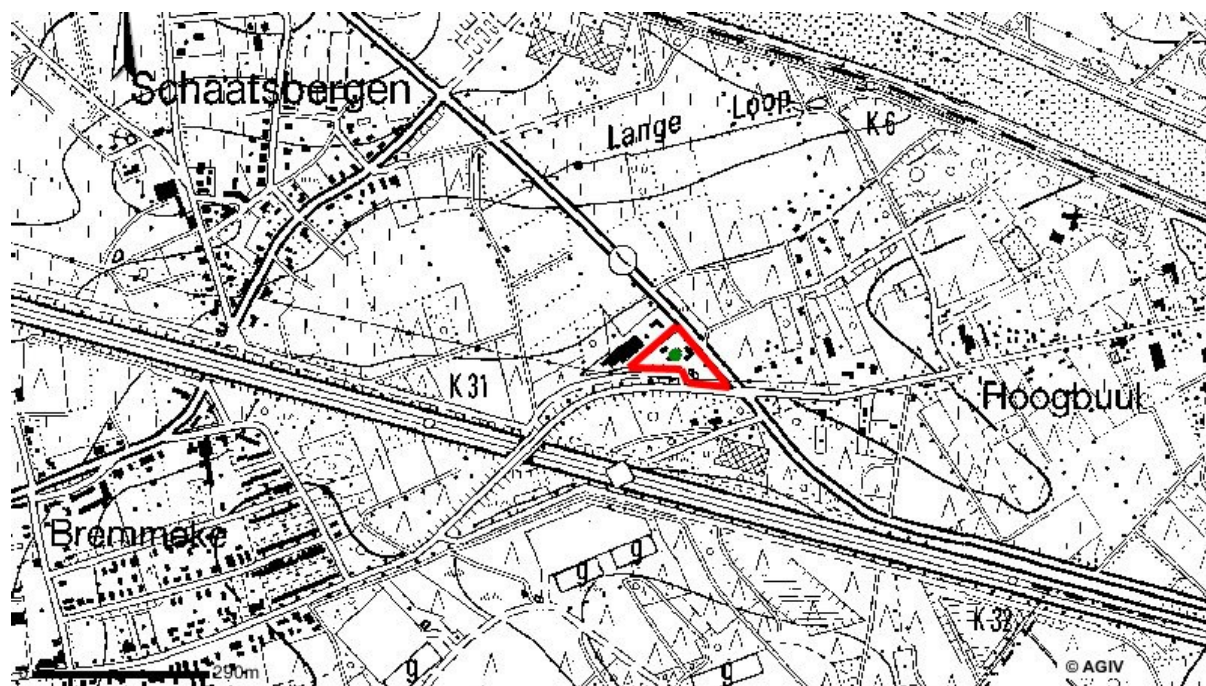

Fig. 4: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>)

3.1.2 Hydrografie

Het gebied is gelegen binnen het Netebekken, meer in het bijzonder de subhydrografische zone van de Wimp. Ten noordwesten van het onderzoeksgebied ontspringt de Stapkensloop-Langelooop, die uitmondt in de Wimp. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied is de kunstmatige waterloop Albertkanaal gelegen.

3.1.3 Bodem

De geologische ondergrond bestaat uit de formatie van Kasterlee (K1), een formatie uit het Tertiair, gekenmerkt door bleekgroen tot bruin fijn zand met paarse klei-horizonten, is licht glauconiet- en micahoudend, en bevat onderaan kleine zwarte silexkeitjes.¹

¹ <http://dov.vlaanderen.be>

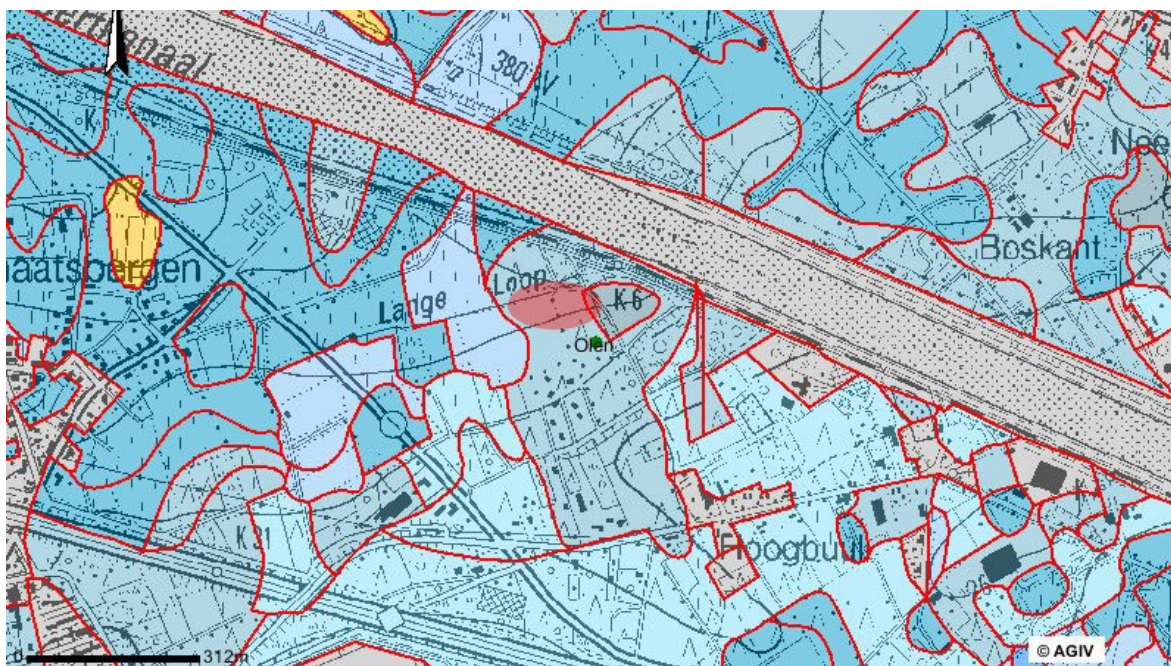

Fig. 5: Bodemkaart (<http://www.agiv.be>)

De bodem op de plaats van het projectgebied is voor het grootste deel op de bodemkaart weergegeven als een droge zandbodem met weinig duidelijke tot duidelijke ijzer en/of humus B horizont (ZbF). Langs de noordwestelijke rand is een droge zandbodem met weinig duidelijke tot duidelijke ijzer en/of humus B horizont, waarbij de sedimenten zwaarder of fijner worden in de diepte (ZbFy). Ook langs de noordwestelijke rand is een zeer droge tot droge zandbodem met dikke antropogene humus A horizont (Zbm) gelegen (Fig. 5).

3.2 Beschrijving gekende waarden

3.2.1 Historische gegevens

Prehistorische vondsten op het grondgebied van Olen wijzen op een vroege bewoning van de streek, terwijl het driehoekige dorpsplein een vroegmiddeleeuwse oorsprong laat vermoeden. Op het einde van de 10de - begin 11de eeuw gaf graaf Ansfridus, bisschop van Utrecht, de rechten die hij in en rond "Odlo" (Olen) en Westerlo bezat aan het St.-Maartens- en aan het Sint-Salvator kapittel te Utrecht, deze kapittels gaven het goed Westerlo-Olen midden 13de eeuw in erfpacht aan Arnold van Wesemael en aan de abdij van Tongerlo. De beide gemeenten kenden vervolgens een gelijklopende geschiedenis onder de heren van Wesemael (1247) en het huis de Merode (1429). In 1550 kreeg Hendrik de Merode de titel van graaf van Olen en in 1620 verwierf de familie de volle eigendom van het gebied dat in 1625 verheven werd tot markizaat Westerlo.

Tot diep in 19de eeuw bleef de bewoning van Olen grotendeels geconcentreerd in het zuidelijk deel van het grondgebied rondom het dorpsplein, met aansluitend lintbebouwing aan de verbindingsweg met de kerk (cf. Sint-Maartenstraat). Voorts bestonden er een tiental agrarische gehuchten of "heerdgangen" zoals Boekel, Meren, Gerhagen, Heibloem, enz., waarvan de namen voortleven in de huidige straatnamen. Ten noorden van de vroegere landbouwzone lagen de "Groote" en de "Neder Heyde", een deels droog en deels nat heidegebied. Tijdens de 19de en 20ste eeuw werd het gebied ontsloten door de aanleg van verschillende verbindingswegen: in 1839 de baan Herentals-Geel, in 1865 het Kempisch Kanaal (Herentals-Bocholt), in 1878 de spoorweg, in 1890-1892 de banen Oevel-Achter-Olen en Olen-Larum en in 1930-1939 het Albertkanaal, dat gemoderniseerd werd in de periode 1966-1995. De aanwezigheid van de

autosnelweg, twee kanalen en de spoorweg Antwerpen-Gladbach (1875-1879) bevorderde de vestiging van bedrijven, geconcentreerd in industriezones.²

Verder bestaat specifiek voor het onderzoeksgebied ook oud kaartmateriaal. Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778) (Fig. 6) is ter hoogte van het onderzoeksgebied landbouwgebied zichtbaar.

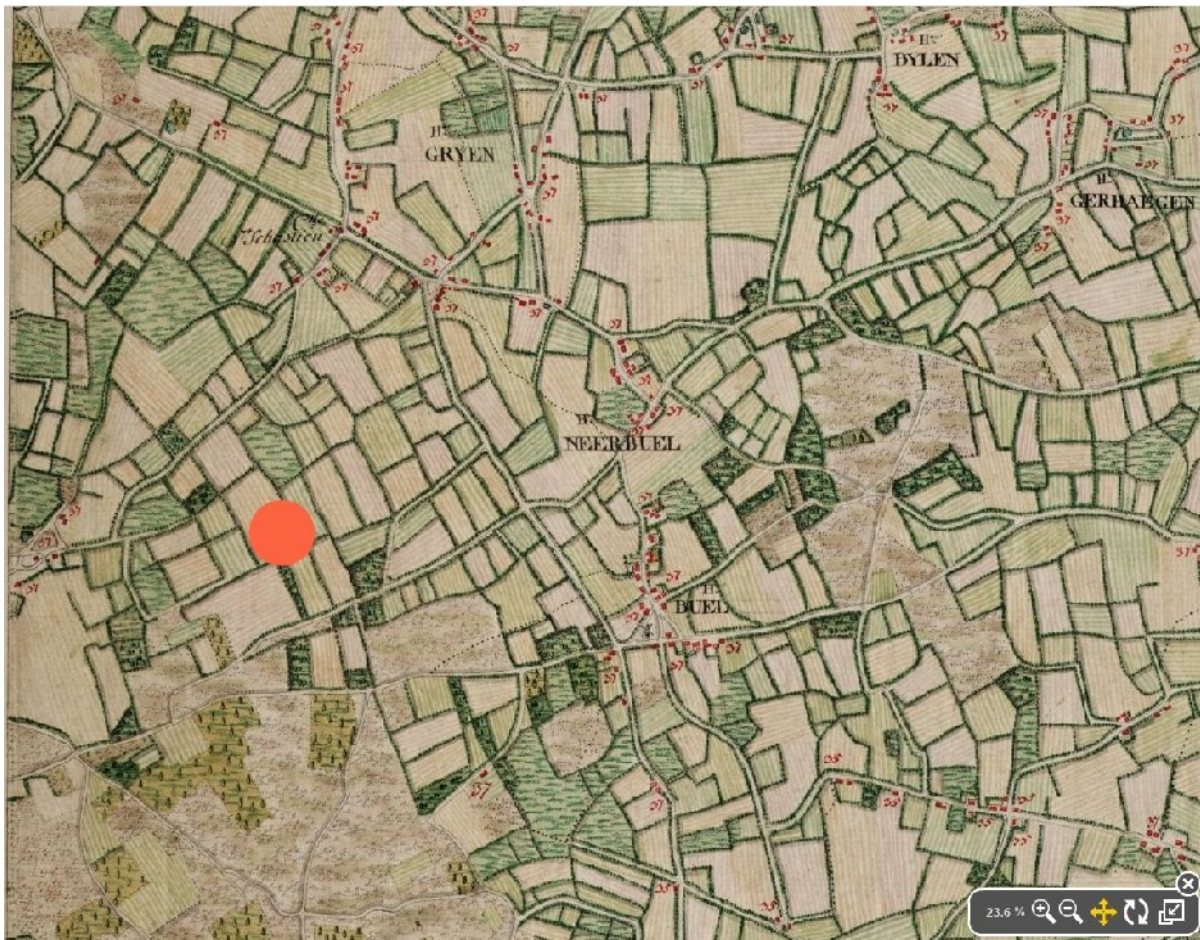

Fig. 6: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.ngi.be>)

Op de Atlas der Buurtwegen uit circa 1841 kan gezien worden dat in de zone nog niet de industrie en verkeersinfrastructuur aanwezig is, zoals op heden (Fig. 7). De aanleg van deze infrastructuur heeft het landschap zeer sterk aangetast.

Tot slot is ook nog het bouwkundig erfgoed als bron te gebruiken. Ten noorden is de Sebastiaankapel uit 1904 gelegen (Geelseweg, z. nr.). Op deze locatie wordt op de Ferrariskaart reeds een kapel, namelijk "Cille Sint Sébastien", vermeld.³

Ten noordoosten is de oude afspanning "Sint-Sebastiaan" (Sint-Sebastiaanstraat 1) gesitueerd, in de volksmond gekend als "Den Bastiaan". Volgens gemeentelijke brochures is het een oude afspanning die opklimt tot 1604 met een eerste schriftelijke vermelding in 1725. De locatie is een bebouwd perceel op de Ferrariskaart en wordt vermeld als "S. Sébastien (Cab.) Distillerie" op de Vandermaelenkaart.⁴

² <http://inventaris.vioe.be/dibe/geheel/21676>

³ <http://inventaris.vioe.be/dibe/relict/47504>

⁴ <http://inventaris.vioe.be/dibe/relict/47528>

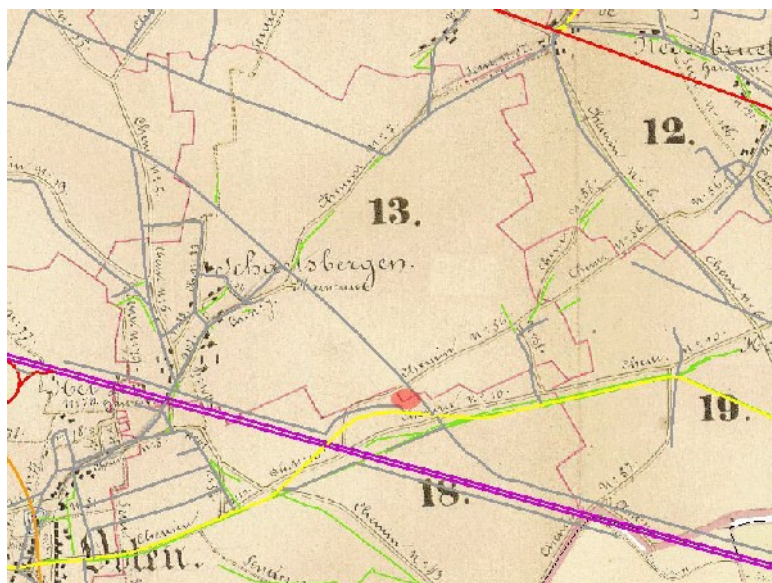

Fig. 7: Atlas van de Buurtwegen
(<http://gis1.provant.be/Geoloketten/geoloket.jsp?geoloketid=55>)

3.2.2 Archeologische voorkennis

Tegenover het projectgebied is volgens de Centraal Archeologische Inventaris een CAI-locatie aanwezig:

- CAI 100235: Hoogbruul 1. Op deze locatie werden bij een werfcontrole fragmenten aardewerk aangetroffen uit de ijzertijd.

Nabij het projectgebied zijn volgens de Centraal Archeologische Inventaris enkele gekende archeologische waarden aanwezig.

- CAI 102018: Industrielaan 5, Schaatsbergen. Op deze locatie werden een vondstconcentratie aardewerk en paalkuilen aangetroffen uit de ijzertijd.
- CAI 102825: Pastorij, opgericht in 1768-1771. Dorp 18.
- CAI 110209: Sint-Martinus parochiekerk, westelijke toren van ca 1400, grondige verbouwing in 1776. In de 10de eeuw reeds primitief kerkje in hout of leem.

Daarnaast werden ook op een in de nabijheid gelegen terrein aan de Industrielaan 10-15, verschillende resten van bewoning en mogelijk ook van begraving aangetroffen. Het gaat om verscheidene greppels, kuilen en paalkuilen. Hieruit kon de aanwezigheid van twee bijgebouwtjes achterhaald worden. Daarnaast werd een cirkelvormige greppel aangetroffen die mogelijk als grafstructuur geïnterpreteerd mag worden. De verschillende sporen kunnen gedateerd worden in de ijzertijd.⁵

Tot slot kan in dit kader nog de voormalige aanwezigheid van een woning op het terrein vermeld worden. Deze woning werd in het kader van de geplande bouw onlangs afgebroken. Op de plaats van deze woning is het bodemarchief dan ook mogelijk reeds verstoord.

⁵ Van de Velde *et al.* 2010: 15-23.

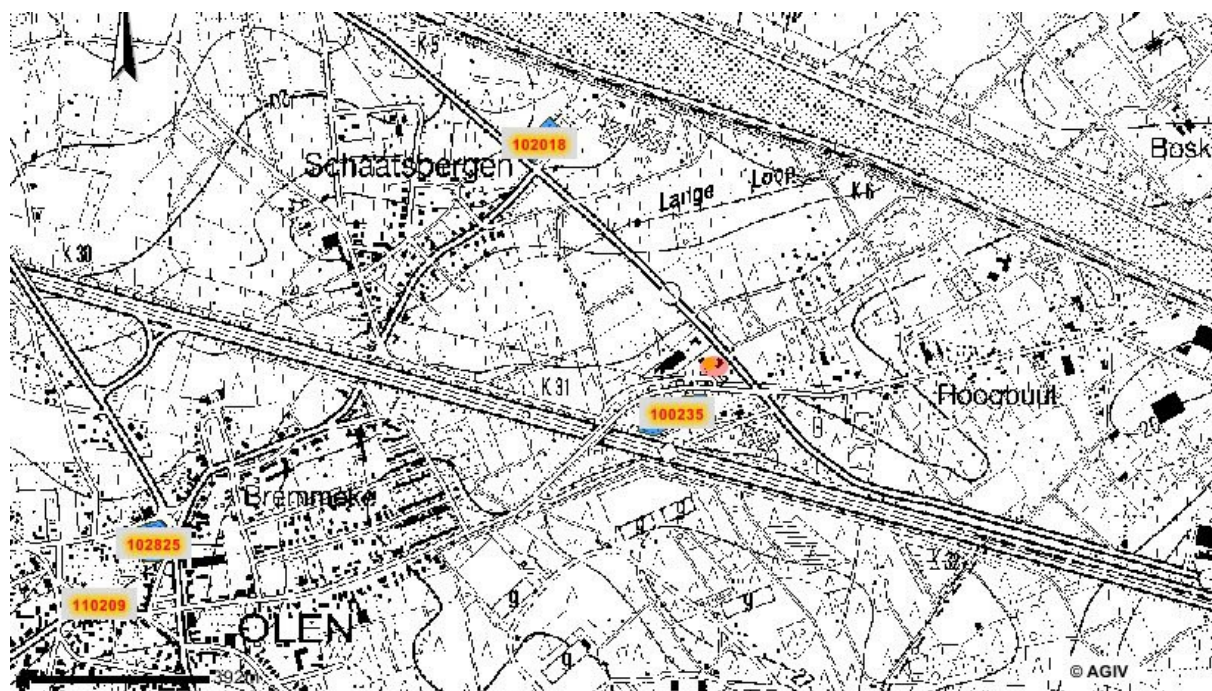

Fig. 8: CAI (<http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai>)

3.2.3 Inschatting intactheid archeologisch erfgoed en archeologische potentie

De omgeving van het projectgebied omvat verschillende gekende archeologische waarden. Deze zijn voornamelijk te plaatsen in de ijzertijd en de middeleeuwse tot post-middeleeuwse periode. De omgeving van het onderzoeksgebied is verder, afgaande op oud cartografisch materiaal, lange tijd landbouwgebied geweest. De archeologische potentie voor het gebied is vrij groot, vooral wat betreft de ijzertijd. Op basis van het bureauonderzoek kon de intactheid van het archeologisch erfgoed moeilijk ingeschat worden. Wel kon vastgesteld worden dat kort voordien op het terrein een woning afgebroken is en dat op deze zone het archeologisch archief waarschijnlijk verstoord is.

4 Resultaten metaaldetectie

Voorafgaand aan de prospectie met ingreep in de bodem, door middel van proefsleuven, werd het onderzoeksgebied gescreend op metalen vondsten met een metaaldetector.

4.1 Situering van de vondsten

Onderzoek van het terrein met een metaaldetector leverde in totaal 34 locaties met metalen vondsten op. Deze zijn verspreid over het terrein aangetroffen (Fig. 9).

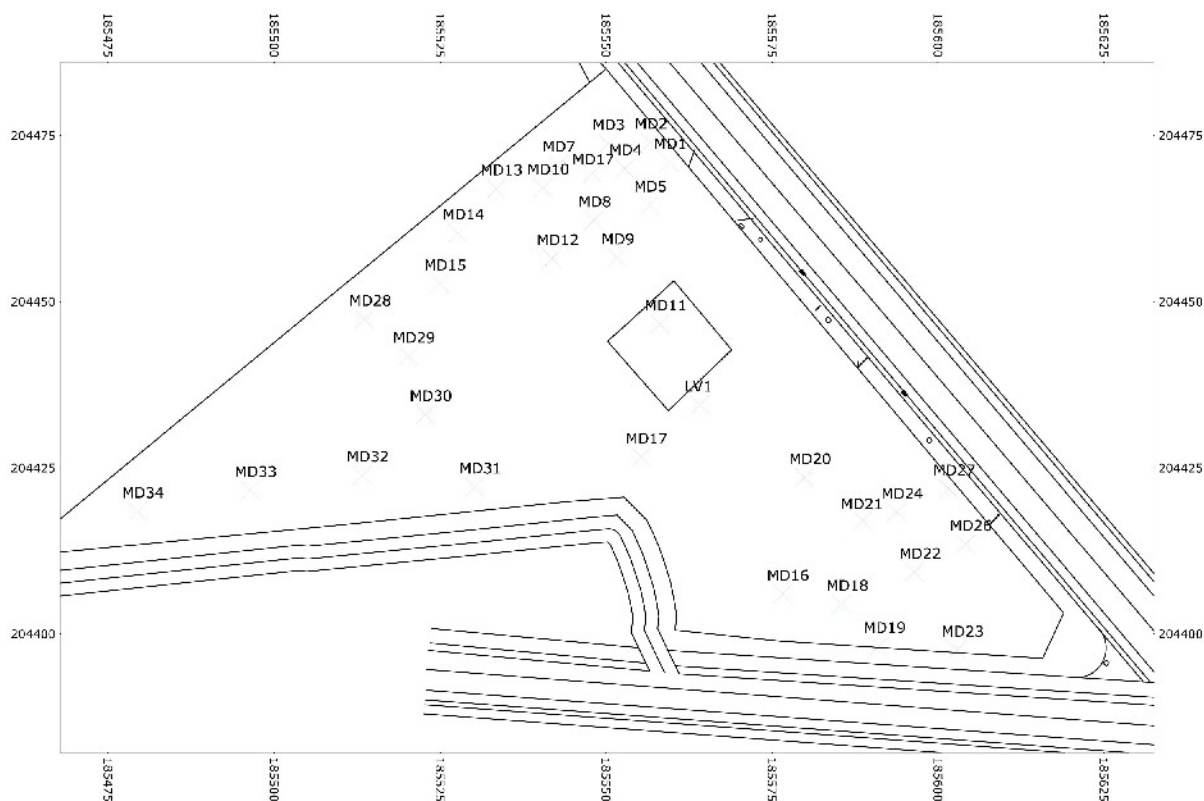

Fig. 9: Aanduiding van de locatie van de vondsten uit de metaaldetectie

4.2 Bespreking van de vondsten

De aanwezige metaalsoorten die vastgesteld werden, zijn aluminium, koper en ijzer.

De vondsten kunnen allen gedateerd worden in de nieuwste tijd, en kunnen in relatie gebracht worden met de voormalige woning die hier gestaan heeft en die ondertussen afgebroken is.

Er werden dus geen archeologisch relevante waarden aangetroffen tijdens de metaaldetectie van het terrein. Er werd ook een losse vondst aangetroffen (LV1). Het gaat om reducerend gebakken grijs gedraaid aardewerk dat te dateren is van de 13de eeuw tot de 16de eeuw.⁶

⁶ De Grootte 2008: 104-105.

Code	Metaal­soort	Beschrijving	Z (in m TAW)
MD1	Ijzer	Staa­f	26,32
MD2	Ijzer	Staa­f	26,05
MD3	Ijzer	Ijzerdraad	26,16
MD4	Koper?	Elektriciteitsdraad	26,06
MD5	Ijzer	Twee stukken ijzerdraad	26,29
MD6	Koper?	Elektriciteitsdraad	26,13
MD7	Aluminium	Plaat	25,94
MD8	Ijzer	Ijzerdraad	26,00
MD9	Aluminium	Plaat	26,16
MD10	Ijzer	Beveiligingspin	26,54
MD11	Ijzer	Ijzerdraad	25,00
MD12	Ijzer	Ijzerdraad	26,08
MD13	Ijzer	Beslag	25,88
MD13	Aluminium	Deurklink	25,88
MD14	Ijzer	Nagel	25,96
MD14	Ijzer	Veer	25,96
MD15	Aluminium	Plaat	26,19
MD16	Ijzer	Buis	26,42
MD17	Ijzer	Plaat	26,35
MD18	Ijzer	Plaat	26,33
MD19	Ijzer	Ijzerdraad	26,35
MD20	Ijzer	Plaat	26,28
MD20	Koper?	Elektriciteitsdraad	26,28
MD21	Ijzer	Plaat	26,32
MD22	Ijzer	Beslag	26,40
MD23	Ijzer	Plaat	26,33
MD24	Ijzer	Staa­f	26,31
MD25	Ijzer	Ijzerdraad	26,35
MD26	Ijzer	Meetnagel	26,33
MD27	Ijzer	Staa­f	26,32
MD28	Ijzer	Beslag	26,20
MD29	Aluminium	Plaat	26,16
MD30	Ijzer	Prikkeldraad	26,03
MD31	Ijzer	Nagel	25,84
MD32	Ijzer	Buis	25,71
MD33	Ijzer	Buisje	25,66
MD34	Koper?	Elektriciteitsdraad	25,61

Tabel 1: Overzicht van de metalen vondsten

4.3 Besluit

Een screening van het onderzoeksgebied met een metaaldetector toonde de aanwezigheid van metalen vondsten, gelijkmatig verspreid over het terrein. De vondsten zijn vervaardigd uit aluminium, koper en ijzer en lijken allen afkomstig van de afbraak van een woning op het terrein.

De metaaldetectie leverde dus geen vondsten op die zouden kunnen wijzen op de aanwezigheid van een archeologische site.

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12% van het te prospecteren terrein, respectievelijk 10% door middel van proefsleuven en 2% door middel van kijkvensters en/of dwarsleuven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein;
- de afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middenpunt tot middenpunt);
- de minimale breedte van een sleuf was één graafbak breed, in dit geval 1,80 m.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief profiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen, en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 0,58 ha (of 5785 m²). Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzoekbare zone: 5605 m²
  - Te onderzoeken zone
    - Proefsleuven = 10 % of 561 m²
    - Kijkvenster en dwarsleuven = 2% of 112 m²
- Onderzochte oppervlakte
  - Aantal aangelegde proefsleuven: 6
    - Onderzochte oppervlakte: 718 m²
  - Aantal aangelegde kijkvensters: 2
    - Onderzochte oppervlakte: 100 m²

Tot slot dient nog de aanwezigheid van een verstoorde zone van circa 180 m² vermeld worden, die ontstaan is ten gevolge van de bouw en/of afbraak van de voormalige woning.

5.2 Bodem

Over het merendeel van het onderzoeksgebied bevindt het aangetroffen archeologisch niveau zich op circa 40 tot 75 cm onder het maaiveld, tussen 24,94 en 25,50 m TAW. De leesbaarheid van de bodem was matig tot slecht wegens de aanwezigheid van een groot aantal boomstronken en -wortels en de droogte van de bodem, waardoor het aangelegde vlak snel verstoof.

5.2.1 Opbouw

Ter hoogte van het onderzoeksgebied bestaat het bodemprofiel uit een A-horizont, met een dikte van 20 tot 55 cm. Deze is gelegen op een B-horizont met een dikte van 10 tot 45 cm, die zich op zijn beurt bevindt op de C-horizont (Fig. 10).

Fig. 10: Profiel 1 in werkput 2

5.2.2 Gaafheid terrein

Over het grootste deel van het terrein lijkt het bodemarchief eerder slecht bewaard. Het terrein werd reeds tot op zekere hoogte verstoord door de bouw en/of afbraak van de aanwezige woning. Op deze locatie bedraagt de hoogte van het maaiveld 25 m TAW. Hier kon vastgesteld worden door middel van een boring dat er zich op circa 25 cm onder het oppervlak nog een laag met bouwpuin bevindt. Ook de gerooide bomen hebben het bodemarchief aangetast.

5.3 Archeologische vondsten

Tijdens het archeologisch onderzoek werden in totaal acht vondsten aangetroffen, waarvan vijf uit geregistreerde sporen.

Categorie	Subcategorie	Metaaltijden	Nieuwste tijd	Totaal
Aardewerk	Vaatwerk	4	1	5
Glas	Bouwmateriaal		1	1
Metaal			1	1
Kunststof			1	1
TOTAAL		4	4	8

De grootste categorie is het aardewerk. Verder zijn ook de categorieën glas, metaal en kunststof vertegenwoordigd.

5.3.1 Metaaltijden

De vondsten uit de metaaltijden omvatten uitsluitend aardewerk en zijn waarschijnlijk te dateren in de ijzertijd. Het gaat om wandfragmenten handgevormd aardewerk van matige hardheid en niet voorzien van enige decoratie. Drie fragmenten werden gerecupereerd tijdens de aanleg van het vlak in werkput 3 (AV1). Tot slot is nog één fragment afkomstig uit WP3S27.

5.3.2 Nieuwste tijd

De vondsten uit de nieuwste tijd omvatten een randfragment van een bord in Europees porselein met blauwe lijnen als decoratie, een fragment vensterglas, een metalen plaatje en een plastic zak. Al deze vondsten werden aangetroffen in WP3S4.

5.4 Archeologische sporen

In totaal werden 55 sporen geregistreerd, allemaal antropogeen van aard.

Greppels	Kuilen	Paalsporen	Verstoorde zones
10	9	23	13

De meeste sporen van antropogene oorsprong zijn paalsporen en verstoorde zones. Verder is nog de aanwezigheid van kuilen en greppels vastgesteld.

5.4.1 Bespreking sporen

Greppels

Verspreid over het onderzoeksterrein kon de aanwezigheid van verscheidene greppels/grachten vastgesteld worden.

Binnen de greppels kan een onderscheid gemaakt worden op basis van de vulling. Deze is enerzijds homogeen donkerbruin (Fig. 11) en anderzijds donkerbruin geel gevlekt (Fig. 12).

Fig. 11: WP1S3

Fig. 12: WP2S9

Ook wanneer gekeken wordt naar de oriëntatie van de sporen, kan een tweedeling vastgesteld worden. Zo heeft het grootste deel van de greppels een noordoost-zuidwest oriëntatie, maar konden er ook een aantal met een noord-zuid oriëntatie vastgesteld worden. Er kon geen relatie vastgesteld worden tussen de vulling en de oriëntatie van de greppels.

Ondanks het gebrek aan vondstmateriaal lijken de greppels op basis van hun uitzicht toch eerder in de nieuwe of nieuwste tijd gedateerd te kunnen worden.

Kuilen

De aangetroffen kuilen hebben een donkerbruine, gele, gevlekte vulling (Fig. 13), en sluiten hiermee op vlak van vulling voor een deel aan bij de aangetroffen greppels. Ze hebben een rechthoekige tot onregelmatige vorm. Op basis van hun uitzicht kunnen zij eveneens in de nieuwste tijd gedateerd worden.

Fig. 13: WP6S1

Paalsporen

De aangetroffen paalsporen hebben een ronde, driehoekige of vierkante vorm. De vulling is homogeen bruin wit te noemen en de sporen hebben een uitgelopen karakter (Fig. 14). Ze werden aangetroffen ter hoogte van de kijkvensters in werkput 2 en 3.

Fig. 14: WP3S13

Een aantal paalsporen hebben echter een bruin geel gevlekte vulling, en sluiten zo aan bij de aangetroffen greppels en kuilen. Het gaat om sporen WP2S5, WP2S10 en WP3S12.

Verstoorde zones

Tot slot werden nog een aantal verstoringen aangetroffen. Deze hebben opnieuw een donkerbruin geel gevlekte vulling.

5.4.2 Structuren

Na onderzoek en interpretatie van de hiervoor besproken sporen, kon vastgesteld worden dat een aantal sporen deel uitmaken van een structuur.

Greppels

Structuur	Sporen	Oriëntatie	Datering
G1	WP4S4, WP6S2	NO-ZW	Nieuwste tijd
G2	WP1S3, WP2S1	NO-ZW	Nieuwste tijd

Bij de greppels konden twee structuren vastgesteld worden. Het gaat om greppels met eenzelfde noordoost-zuidwest oriëntatie en beide tevens een datering wellicht in de nieuwste tijd.

Paalsporen

Structuur	Sporen	Oriëntatie	Datering
P1	WP3S1, WP3S3, WP3S4, WP3S6, WP2S5 (?)	NW-ZO	Nieuwste tijd
P2	WP3S11-14, WP3S17-29	NW-ZO?	Metaaltijden
P3	WP2S8, WP2S11	NO-ZW	Onbepaald

Er konden ook drie structuren onderscheiden worden in de paalsporen. Een eerste structuur, P1, heeft een noordwest-zuidoost oriëntatie en een datering in de nieuwste tijd. Deze structuur behoort vermoedelijk toe aan een afsluiting.

Een tweede structuur omvat een cluster aan paalsporen met een uitgeloozd karakter. Hierin kan mogelijk een noordwest-zuidoost georiënteerde plattegrond gezien worden. Deze structuur kan op basis van het vondstmateriaal in de metaaltijden gedateerd worden.

Tot slot werd nog een mogelijke structuur aangetroffen, die twee paalsporen omvat. Ze hebben een gelijkaardig uitzicht als de paalsporen van structuur P2, maar zijn iets bruiner van kleur. Rond deze paalsporen werd een kijkvenster aangelegd. Dit leverde echter geen bijkomende sporen op die hiermee in relatie staan. Er kon aan deze structuur geen datering toegeschreven worden.

5.5 Afgebakende sites

Uit onderzoek van de aanwezige sporen en structuren die hieruit reeds afgeleid konden worden, is gekomen tot een afbakening van een site.

5.5.1 Metaaltijden – bewoning

Centraal op het onderzochte terrein werd een grote concentratie aan sporen aangetroffen. Het gaat om paalsporen met een sterk uitgeloozd karakter, die gedateerd kunnen worden in de metaaltijden, wellicht in de ijzertijd. Deze sporen maken deel uit van structuur P2. Ook de sporen die samen structuur P3 vormen, sluiten op vlak van uitzicht hierbij aan.

Mogelijk vormt de site één geheel met de site die vastgesteld werd bij het archeologisch onderzoek op het nabijgelegen perceel, Industrielaan 10-15.

5.6 Besluit

Op het terrein werden verscheidene sporen aangetroffen. Het gaat om greppels, kuilen, paalsporen en verstoorde zones, waarbij de paalsporen overheersen.

Uit de aanwezige sporen konden nog een aantal structuren afgeleid worden. Het gaat om twee greppelstructuren die wellicht dateren uit de nieuwste tijd en verder nog drie configuraties van

paalsporen. Deze laatste omvatten een afsluiting uit de nieuwste tijd (P1), maar ook een concentratie aan uitgeloopte paalsporen die dateert uit de metaaltijden (P2) en tot slot nog twee paalsporen van onbepaalde datering (P3).

Uit een verdere analyse van de aanwezige sporen en structuren, kon de aanwezigheid van een site vastgesteld worden. Deze bevindt zich centraal op het terrein en omvat de structuren P2 en P3. Het gaat om een site met bewoningssporen uit de metaaltijden, vermoedelijk de ijzertijd.

6 Waardering

6.1 Site 1 – metaaltijden – bewoning

De aanwezige site groepeert verscheidene sporen en structuren beschouwd kunnen worden als bewoningssporen uit de metaaltijden.

Beleving

De belevingswaarde in functie van schoonheid en herinneringswaarde is niet van toepassing aangezien de aangetroffen archeologische resten niet meer zichtbaar zijn aan het oppervlak en ook niet herinnerd worden door mensen uit de omgeving.

Fysieke kwaliteit

- Gaafheid
  - De gaafheid van het terrein is tot op zekere hoogte aangetast. Hierop wijst de aanwezigheid van een groot aantal verstoringen, verspreid over het terrein. Niettegenstaande zijn er duidelijke gebouwstructuren vastgesteld.
- Conservering
  - Gezien de zeer droge eigenschappen van de bodem lijkt de bewaring van organisch materiaal niet te verwachten.

Inhoudelijke kwaliteit

- Sites uit de metaaltijden, in het bijzonder de ijzertijd, worden vrij courant aangetroffen. Op microschaal is er echter nog geen gedetailleerd beeld van de aanwezigheid uit de metaaltijden, waardoor de site bijdraagt tot de regiokennis.
- Gelijkaardige archeologische waarden uit de regio zijn niet ver van het onderzoeksgebied aangetroffen, aan de Industrielaan 10-15 (zie hoger). Het is mogelijk dat de aangetroffen sporen aan de Industrielaan 10-15 en 24, samen deel uitmaken van een groter geheel, dat te beschouwen is als één site. Dit maakt dat de informatiewaarde groot is.

7 Analyse van de geplande situatie: effecten

Door middel van een analyse van de geplande situatie wordt onderzocht op welke wijze en in welke mate de effecten, zijnde de geplande ingreep in de bodem, de aanwezige archeologische waarden zal beïnvloeden. Dit maakt mogelijk om voor de verschillende effecten, adviezen op te stellen.

Fysieke aantasting van archeologische waarden

De aanleg van de verkaveling noodzaakt een aantal bodemingrepen die tot op zekere diepte het bodemarchief volledig zullen vergraven.

Aantasting ensemblewaarde van archeologische waarden

De ensemblewaarde van de archeologische waarden is vrij goed bewaard. De geplande bodemingreep zal dus de ensemblewaarde sterk aantasten.

Degradatie van archeologische waarden

De kans op bewaring van organisch materiaal is doorgaans beperkt.

Deformatie van archeologische waarden

Als gevolg van de druk uitgeoefend door de in te planten gebouwen, zal ook een deel van de onderliggende bodem die niet onmiddellijk fysiek aangetast is, gecompacteerd worden. Ook de zware werfmachines zullen de bodem enigszins verstoren in de zones die niet onmiddellijk fysiek worden aangetast.

8 Aanbevelingen

8.1 Adviezen

Op basis van de waardering van de aangetroffen archeologische resten en analyse van het geplande grondverzet, worden voor het onderzoeksgebied de volgende opties overwogen:

Site 1 - metaaltijden - bewoning

De aangetroffen site is te situeren in de metaaltijden, wellicht specifiek in de ijzertijd, en het heeft een hoge informatiewaarde. Indien een bewaring *in situ* geen optie is, is een behoud *ex situ*, meer bepaald het preventief vlakdekkend opgraven van het desbetreffende areaal aangewezen. Het op te graven areaal omvat een zone van 35 x 45 m, centraal op het terrein. Deze zone heeft een oppervlakte van circa 1500 m².

Overige deel van het terrein

Door de aanwezigheid van een groot aantal verstoringen en de aanwezigheid van sporen die allen in de nieuwste tijd gesitueerd kunnen worden, lijkt een verder onderzoek slechts geringe informatie op te leveren. Bijgevolg wordt een vrijgave van dit deel van het terrein voorgesteld.

9 Bibliografie

9.1 Publicaties

Van de Velde E./T. Deville/S. Houbrechts, 2010: *Industrielaan te Olen (gem. Olen). Archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven*, (Condor Rapporten 15), onuitgegeven rapport.

De Grootte, K., 2008: *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw)*, (Relicta Monografieën 1), Brussel.

9.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2010)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2010)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2010)
<http://dov.vlaanderen.be>

Nationaal geografisch instituut (2010)
<http://www.ngi.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2010)
Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

10 Bijlagen

10.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing

10.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.

10.3 Archeologische periodes

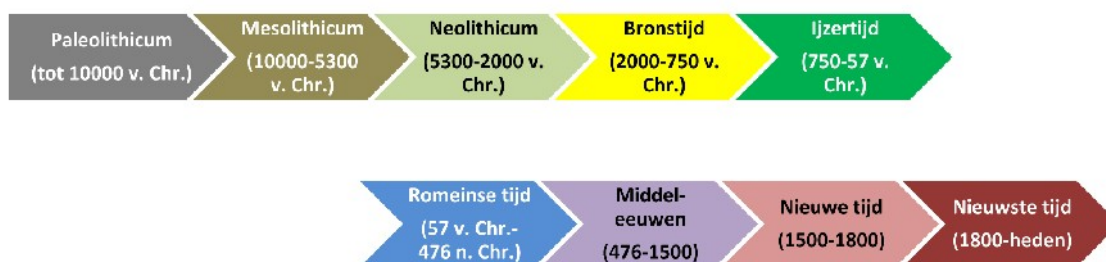

Fig. 15: Archeologische periodes

10.4 Lijst van plannen en tekeningen

- Plan 1: Overzichtsplan
- Plan 2: Detail
- Plan 3: Situering in regio
- Plan 4: Advieskaart

Tekeningen: Profiel- en coupetekeningen

10.5 Vereenvoudigde sporenlijst

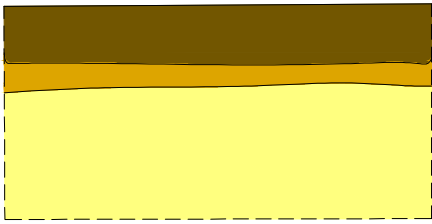
Werk put	Spoor	Donker / licht	Kleur Hoofd-kleur	Bij-kleur	Homogeen / heterogeen	Vorm	Aflijning	interpretatie	Opmerking
1	1	donker	geel	bruin	homogeen	onregelmatig	duidelijk	verstoring	
1	2	donker	bruin		homogeen	rechthoek	duidelijk	greppel	
1	3	donker	bruin	grijs	homogeen	rechthoek	duidelijk	greppel	
1	4	donker	bruin	grijs	gevekt	rechthoek	duidelijk	kuil	
1	5	donker	bruin	grijs	gevekt	rechthoek	duidelijk	kuil	
1	6	donker	bruin	grijs	gevekt	onregelmatig	duidelijk	verstoring	
2	1	donker	bruin		homogeen	rechthoek	duidelijk	greppel	
2	2	donker	bruin	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	kuil	
2	3	donker	bruin	geel	gevekt	rechthoek	duidelijk	verstoring	
2	4	donker	bruin	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	verstoring	
2	5		bruin	grijs	gevekt	vierkant	duidelijk	paalspoor	
2	6	donker	bruin	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	verstoring	
2	7		bruin	geel	gevekt	ovaal	duidelijk	verstoring	
2	8		bruin		homogeen	vierkant	onduidelijk	paalspoor	
2	9	donker	bruin	geel	gevekt	rechthoek	duidelijk	greppel	
2	10		bruin	geel	gevekt	vierkant	duidelijk	paalspoor	
2	11		bruin		homogeen	vierkant	onduidelijk	paalspoor	
3	1	donker	bruin	grijs	homogeen	vierkant	duidelijk	paalspoor	
3	2	donker	grijs	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	kuil	
3	3	donker	bruin	grijs	homogeen	vierkant	duidelijk	paalspoor	
3	4	donker	bruin	grijs	homogeen	vierkant	duidelijk	paalspoor	
3	5	donker	grijs	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	verstoring	
3	6	donker	bruin	grijs	homogeen	vierkant	duidelijk	paalspoor	
3	7	donker	grijs	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	kuil	
3	8	donker	grijs	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	kuil	
3	9	donker	grijs	geel	gelaagd	onregelmatig	duidelijk	verstoorde zone	
3	10	donker	grijs	geel	gelaagd	onregelmatig	duidelijk	verstoorde zone	
3	11	licht	bruin	wit	homogeen	vierkant	duidelijk	paalspoor	
3	12		geel	grijs	gevekt	rond	duidelijk	paalspoor	bevat houtskool
3	13	licht	bruin	wit	homogeen	rond	duidelijk	paalspoor	
3	14	licht	bruin	wit	homogeen	onregelmatig	duidelijk	paalspoor	
3	15	donker	bruin	geel	gelaagd	onregelmatig	duidelijk	verstoring	
3	16		bruin	grijs	homogeen	rechthoek	duidelijk	greppel/leiding	
3	17	licht	bruin	wit	homogeen	onregelmatig	duidelijk	paalspoor	
3	18	licht	bruin	wit	homogeen	onregelmatig	duidelijk	paalspoor	
3	19	licht	bruin	wit	homogeen	onregelmatig	duidelijk	paalspoor	
3	20	licht	bruin	wit	homogeen	vierkant	duidelijk	paalspoor	
3	21	licht	bruin	wit	homogeen	onregelmatig	duidelijk	paalspoor	
3	22	donker	bruin	grijs	gevekt	onregelmatig	duidelijk	kuil	
3	23	licht	bruin	wit	homogeen	rond	duidelijk	paalspoor	
3	24	licht	bruin	wit	homogeen	driehoek	duidelijk	paalspoor	
3	25	licht	bruin	wit	homogeen	rond	duidelijk	paalspoor	
3	26	licht	bruin	wit	homogeen	driehoek	duidelijk	paalspoor	
3	27	licht	bruin	wit	homogeen	vierkant	duidelijk	paalspoor	
3	28	licht	bruin	wit	homogeen	onregelmatig	duidelijk	paalspoor	
4	1	donker	bruin	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	greppel	
4	2	donker	bruin		homogeen	rechthoek	duidelijk	greppel	
4	3		bruin	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	verstoring	bevat vensterglas
4	4	donker	bruin		homogeen	rechthoek	duidelijk	greppel	
5	1		bruin	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	verstoring	
6	1	donker	bruin	geel	gevekt	vierkant	duidelijk	kuil	
6	2	donker	bruin		homogeen	onregelmatig	duidelijk	greppel	
6	3	donker	grijs	geel	gevekt	onregelmatig	duidelijk	kuil	
6	4	donker	bruin		homogeen	onregelmatig	duidelijk	greppel	
6	5	donker	bruin	grijs	gevekt	onregelmatig	duidelijk	verstoring met pui bevat metaalvonds	

Een meer gedetailleerde sporenlijst is terug te vinden op de bijgevoegde cd-rom.

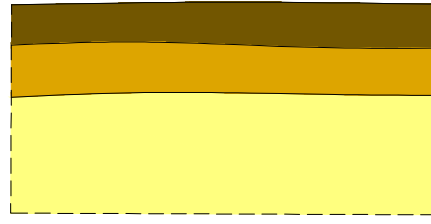
10.6 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

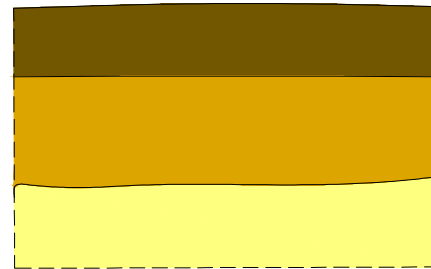
WP1PR1

WP3PR1

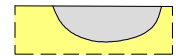
WP5PR1

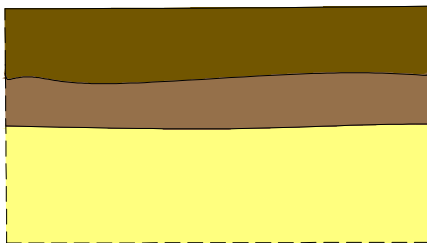
WP2S8

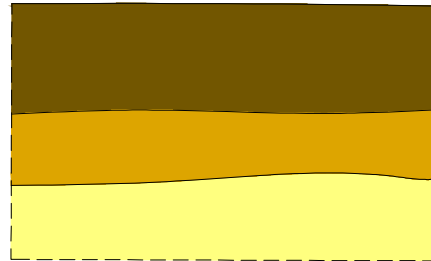
WP3S13

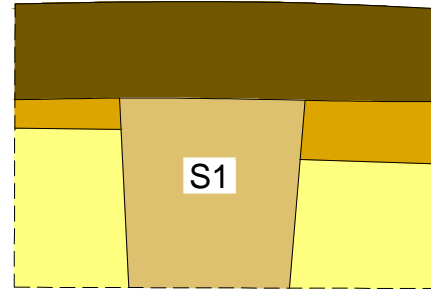
WP2PR1

WP4PR1

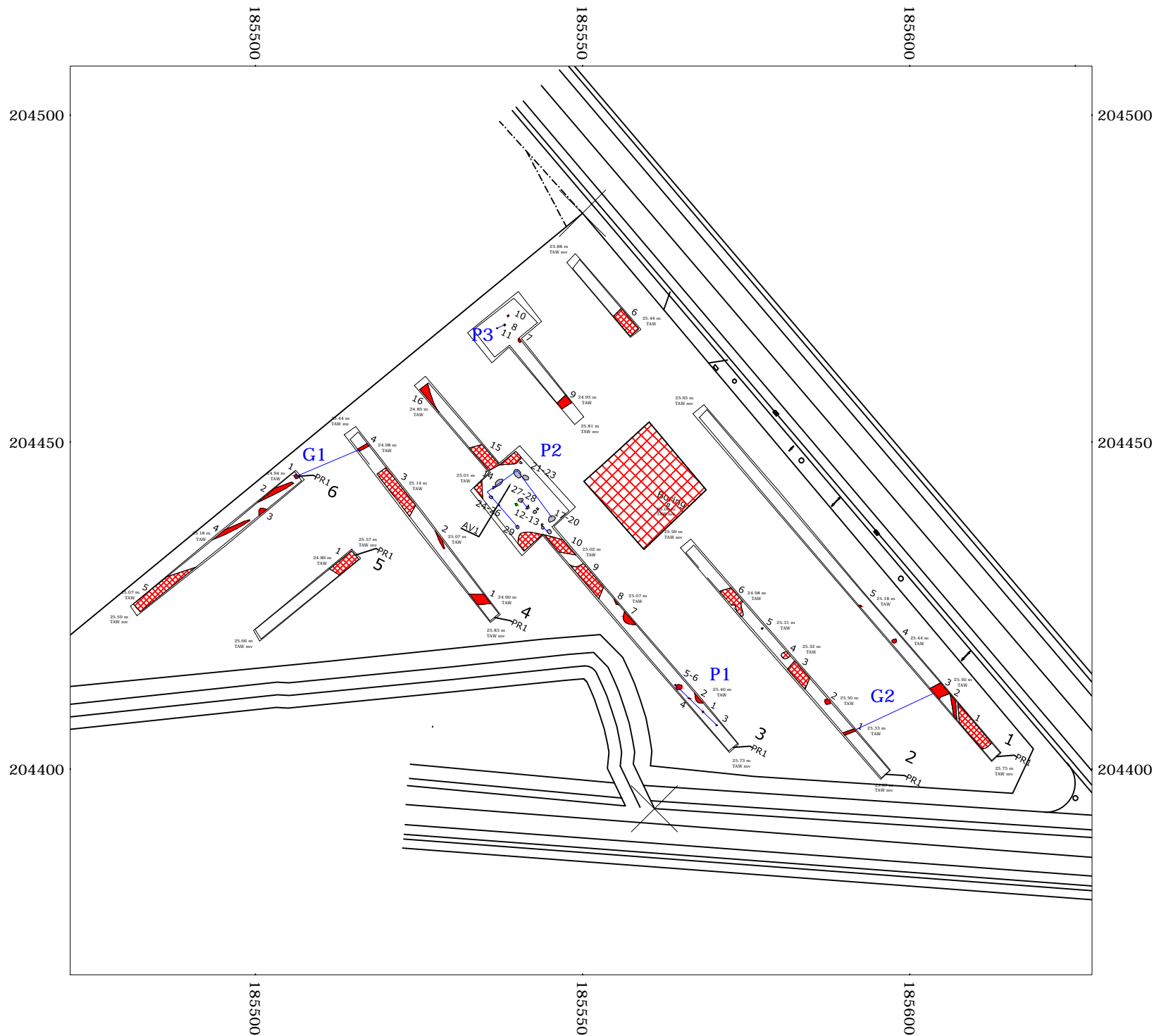
WP6PR1

0 1 m

Archeologisch vooronderzoek
Olen - Industrielaan 24

Formaat: A4
ID: Profiel- en coupetekeningen

Archeologisch vooronderzoek Olen - Industrielaan 24

Plan 1 Overzicht

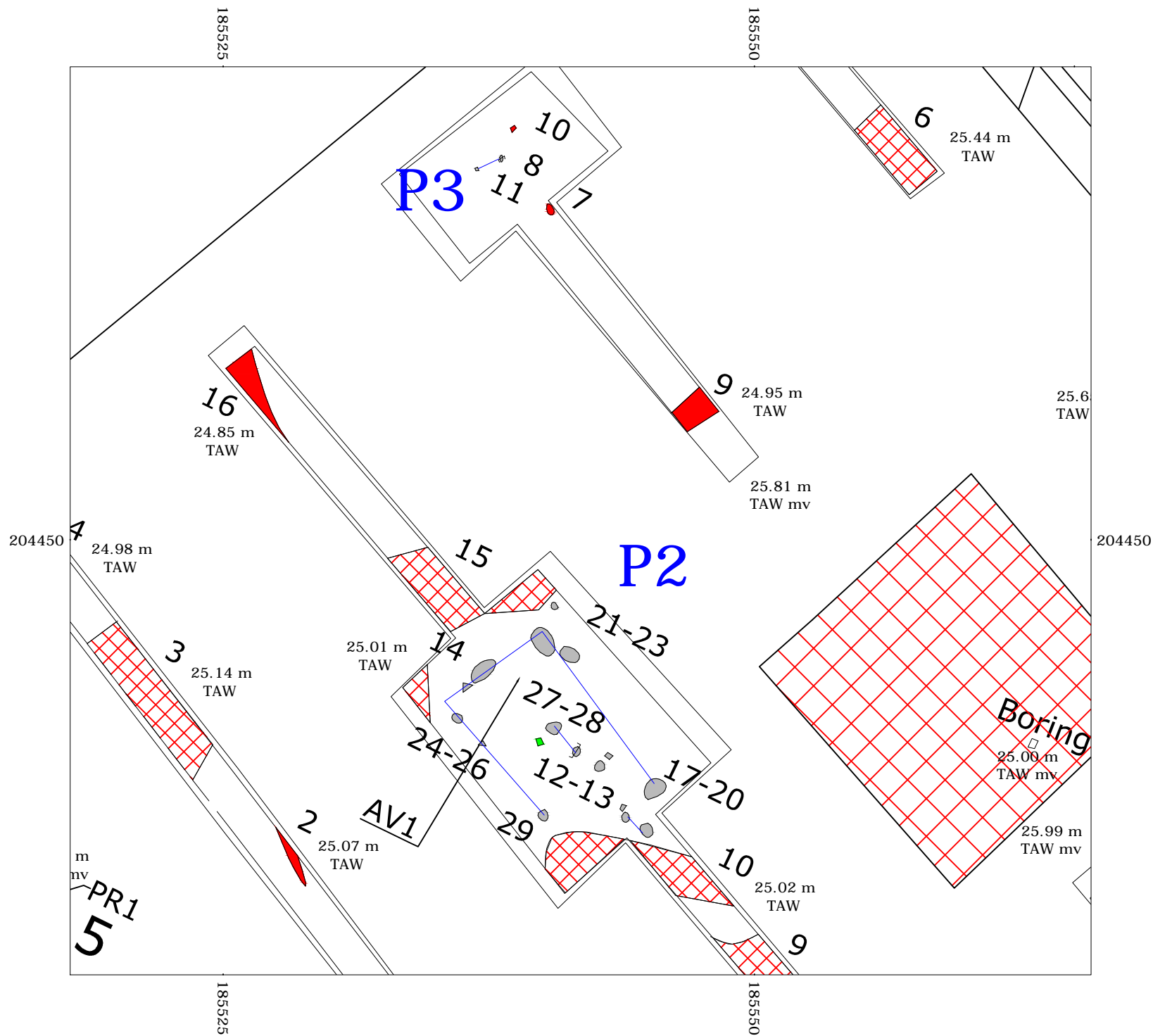
- Verstoring
- Werkputten
- Spoor + hoogte TAW
- Onbepaalde datering
- Nieuwste tijd
- Metaaltijden

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Olen - Industrielaan 24

Plan 2 Detail

- Verstoring
- Werkputten
- Spoor + hoogte TAW
- Onbepaalde datering
- Nieuwste tijd
- Metaaltijden

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

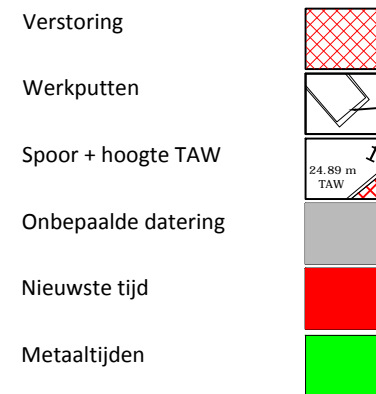
All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Olen - Industrielaan 24

Plan 3 Situering in regio

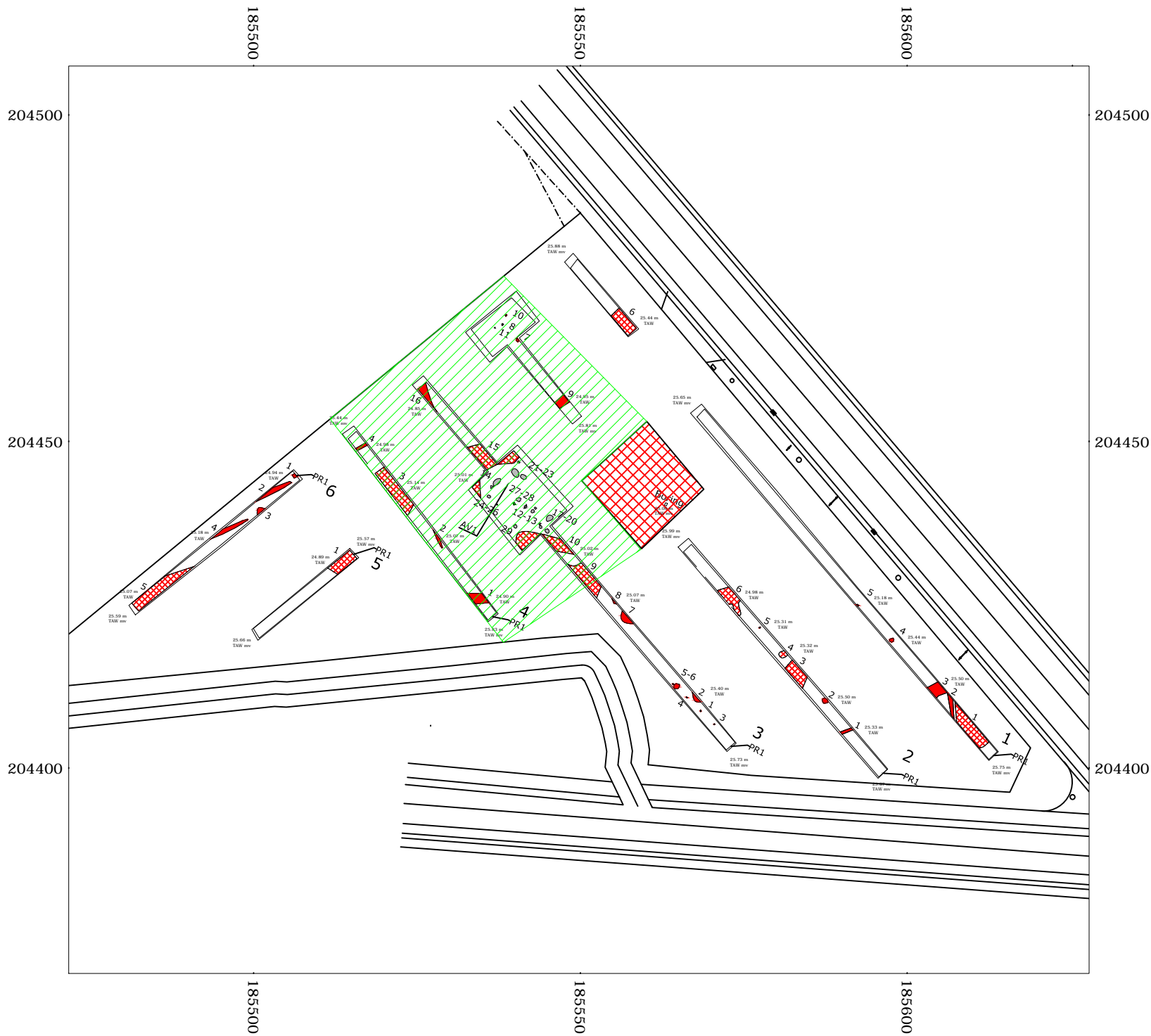

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Olen - Industrielaan 24

Plan 4 Advieskaart

Verstoring	
Werkputten	
Spoor + hoogte TAW	
Onbepaalde datering	
Nieuwste tijd	
Metaaltijden	
Advies: vervolgonderzoek	

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba